

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBĖS ĮMONIŲ KRETINGOS, RIETAVO IR TELŠIŲ MIŠKŲ URĖDIJŲ
VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTŲ PATVIRTINIMO**

2017 m. gegužės 26 d. Nr. D1-451
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“, 22 punktu:

1. T v i r t i n u pridedamus:
  - 1.1. valstybės įmonės Kretingos miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;
  - 1.2. valstybės įmonės Rietavo miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;
  - 1.3. valstybės įmonės Telšių miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą.
2. N u s t a t a u , kad:
  - 2.1. šis įsakymas be priedų skelbiamas Teisės aktų registre;
  - 2.2. valstybės įmonių Kretingos, Rietavo ir Telšių miškų urėdijų vidinės miškotvarkos projektų originalai saugomi Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriuje A. Juozapavičiaus g. 9, Vilniuje.

Aplinkos ministras

Kęstutis Navickas

VĮ TELŠIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO SANTRAUKA

Vidinės miškotvarkos projektas yra miškų ūkio veiklos planas, rengiamas visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei ir skiriamas konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti. Jis turi užtikrinti nepertraukiamą miško išteklių ir miško žemės daugiatiškį naudojimą, patenkinant socialines, ekonomines, ekologines, kultūrinės dabartinės ir ateinančių kartų reikmes.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas VĮ Telšių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems valstybinės reikšmės miškams, naudojant 2015 metų valstybinės miškų sklypinės inventorizacijos duomenis. Valstybinė miško išteklių (sklypinė) inventorizacija, kurios tikslas – įvertinti miško valdos išteklius pagal kiekybinius ir kokybinius rodiklius, atlikta valstybės lėšomis visų nuosavybės formų miškuose, vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija, patvirtinta Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11-10-V „Dėl miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“.

Vidinės miškotvarkos projekto turinį valstybinei valdai sudaro: aiškinamasis raštas, taksoraštis (visų inventorizuotų miško sklypų aprašymai), suvestiniai miškų inventorizacijos duomenys, miško ūkinių priemonių projektavimo žiniaraščiai ir kartografinė medžiaga – miškų žemėlapiai (M 1: 10 000), medynų ir kiti tematiniai planai (M 1: 20 000), apžvalginiai žemėlapiai (M 1: 50 000). Taksoraščiai ir kartografinė medžiaga paruošta visų nuosavybės formų miškams, kuriuose atlikta valstybinė miškų inventorizacija. Visa parengta miškotvarkos medžiaga perduota užsakovui – VĮ Telšių miškų urėdijai.

Pagal šį, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro patvirtintą, vidinės miškotvarkos projektą (nuo jo patvirtinimo datos) ateinančią dešimtmetį bus tvarkomi, naudojami, atkuriami ir saugomi VĮ Telšių miškų urėdijos miškai.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos užsakymu, VĮ Telšių miškų urėdijos administruojamoje teritorijoje inventorizuota 92514 ha visų nuosavybės ir valdymo formų miškų, iš jų 35780 ha (38,7 %) patikėjimo teise valdomų valstybinės reikšmės miškų. Valstybinės reikšmės miškų plotai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimu Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“.

Inventorizacijos metu nustatytos sklypų ribos, nustatytu tikslumu aprašyti (inventorizuoti) visi taksaciniai sklypai pagal augavietes, funkcinę paskirtį, medynų rodiklius ir duomenų bazių reikalavimus.

Parengti duomenys apie VĮ Telšių miškų urėdijos (valdos) miško išteklius, jų našumą bei produktyvumą, funkcinę, erdvinę, amžiaus ir rūšinę struktūrą, miško įrenginius ir techninį aprūpinimą, saugomas teritorijas, Raudonosios knygos objektų (lizdaviėčių, gyvūnų, augalų) radavietes, kertines miško buveines, gamtos ir kultūros vertybes, rekreacinius objektus bei įrenginius, vykdytas ūkines priemones.

Miškų urėdijos teritorijos miškai suskirstyti į aštuonias girininkijas (Telšių, Ubiškės, Žarėnų, Varnių, Kulių, Mostaičių, Plungės, Platelių). Vidutinis girininkijos plotas – 11564 ha, valstybinės reikšmės miškų – 4473 ha. Vidutinis kvartalo plotas – 48,3 ha, valstybinės reikšmės miškų – 40,6 ha, taksacinio sklypo – 1,3 ha. VĮ Telšių miškų urėdijos administruojamos teritorijos miškai (miško žemė) yra išsidėstę Telšių (53,0 %), Plungės (44,8 %), Skuodo (0,7 %) rajonų ir Rietavo (1,5 %) savivaldybių teritorijose. VĮ Telšių miškų urėdijos teritorijos miškingumas – 35,0 %.

Bendras konservacinės apsaugos prioriteto ir kompleksinių saugomų teritorijų miškų plotas (miško žemė), įvertinant teritorijų persidengimą, miškų urėdijoje – 29022 ha, o kartu su miškais, kuriuose apribotas ūkinis režimas – 41304 ha. Valstybinės reikšmės miškuose minėtos saugomos teritorijos užima 14071 ha, arba sudaro apie 42 %, o kartu su miškais, kuriuose apribotas ūkinis režimas – apie 50 % miško žemės ploto.

VĮ Telšių miškų urėdijos teritorijoje išskirti 3 valstybiniai parkai (jų dalys): Žemaitijos nacionalinis, Varnių ir Salantų regioniniai; Plinkšių miško biosferos poligonas (dalis); 12 valstybinių draustinių ar jų dalių (Gandingos, Germanto, Minijos pralaužos ir Plinkšių kraštovaizdžio, Minijos ichtiologinis, Reiskių tyro ir Vainaičių tyro telmologiniai, Buožėnų ir Vilkaičių geomorfologiniai,

Virvytės hidrografinis) ir 4 rajonų savivaldybių (Abokų, Kepurėnų ir Lauko Sodos botaniniai-zoologiniai ir Buišių botaninis) draustiniai. Taip pat Europos ekologinio tinklo Natura 2000 teritorijos: 5-ios paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) ir 21 buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST). Bendras PAST miškų teritorijų plotas VĮ Telšių miškų urėdijoje siekia 18480 ha, iš jų 10888 ha – valstybinės reikšmės miškuose (miško žemė). Bendras BAST miškų plotas – 21842 ha, iš jų 13418 ha – valstybinės reikšmės miškuose (miško žemė).

Miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškuose suskaičiuojami 24 gamtos ir 15 kultūros paveldo objektų. Be minėtų saugomų teritorijų, svarbią reikšmę turi sklypai su Raudonosios knygos augalų rūšių radavietėmis (592 skl.), paukščių perimvietėmis (6 skl.), lizdavietėmis (47 vnt.), lizdaviečių apsaugos zonomis, kertinėmis miško buveinėmis (212 skl. – 518 ha), potencialiomis kertinėmis miško buveinėmis (24 skl. – 44 ha), ekologiniu požiūriu vertingais miško sklypais (3274 ha), miško sklypai su pavieniais senmedžiais (301 skl.), miško sklypai, saugomi pagal FSC (Forest Stewardship Council) reikalavimus (1932 ha).

VĮ Telšių miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškuose yra 18 vnt. (333,4 ha) miško sėklininkystės objektų, įrašytų į Lietuvos miško sėklinės bazės sąvadą.

VĮ Telšių miškų urėdijos valdomų valstybinių miškų rodikliai

Miškai miškų grupėms ir pogrupiams priskirti vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo reikalavimais, Miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos aprašu ir Miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 1171 „Dėl miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos aprašo ir miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvų patvirtinimo“.

VĮ Telšių miškų urėdijos miškai į miškų grupes ir pogrupius suskirstyti vadovaujantis Telšių, Plungės, Skuodo rajonų ir Rietavo savivaldybių miškų priskyrimo miškų grupėms sąrašais ir schemomis, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 21 d. nutarimu Nr. 1651 „Dėl Alytaus, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus apskričių miškų priskyrimo miškų grupėms“.

Rezervatiniai (I gr.) miškai (miško žemė) – miškai paliekami natūraliai augti, juose uždrausta bet kokia ūkinė veikla, sudaro 5,4 %. Ekosistemų apsaugos (IIA gr.) miškai, kuriuose ūkininkavimo tikslas – išsaugoti arba atkurti miško ekosistemas ar atskirus jų komponentus sudaro 19,4 %, rekreaciniai (IIB gr.) miškai, kuriuose ūkininkavimo tikslas – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką – 1,1 % miško žemės ploto. Apsauginiai (III gr.) miškai, kuriuose formuojami produktyvūs medynai, galintys atlikti dirvožemio, oro, vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas, užima 16,2 %, ūkiniai (IVA gr.) – normalaus kirtimo amžiaus miškai, kuriuose, laikantis aplinkosaugos reikalavimų formuojami produktyvūs medynai, nepertraukiamai tiekiantys medieną – 57,9 % miško žemės. Kiekvienos miškų grupės miškams nustatytas ne tik ūkininkavimo tikslas, bet ir ūkinis režimas. Pagal funkcinę miško paskirtį miškai priskirti atitinkamiems pogrupiams.

Bendras žemės plotas suskirstytas žemės naudmenomis vadovaujantis Žemės įstatymu, o miško žemė suskirstyta į naudmenas pagal Miškų įstatymą. Miško žemė užima 93,1 % (3352 ha) bendro miškų ploto (35843 ha). Medynai (30677 ha) dengia 92,0 % miško žemės. Dirbtinai atkurti ir įveisti medynai bei vykmečio želdiniai sudaro 35,3 % medynų ploto. Neapaugusi mišku miško žemė užima 1141 ha (3,2 % miško žemės ploto), iš jo kirtavietės – 492 ha (1,4 %). Ne miško žemė užima 2491 ha (6,9 % bendro ploto) plotą, iš jos pelkės – 2313 ha (6,5 %), vandenys – 90 ha (0,3 %), kita žemė (trasos, nenaudojama, pažeista) – 84 ha (0,2 %).

Didesniojoje miškų dalyje – 21589 ha (70,4 %) plote – vyrauja spygliuočių medynai, iš jų 45,4 % sudaro eglynai, 24,9 % – pušynai. Minkštųjų lapuočių medynai užima 8386 ha, arba sudaro 27,3 %, iš jų 17,0 % – beržynai, 6,9 % – juodalksnynai, 1,8 % – baltalksnynai, 1,5 % – drebulynai. Kietųjų lapuočių medynai užima 702 ha (2,3 %), iš jų ąžuolynai – 2,1 %.

Bendras medynų tūris – 6926,1 tūkst. m³ medienos. Vidutinis (visų) medynų tūris 1 ha – 226 m³, brandžių – 319 m³, einamasis prieaugis – 7,29 m³/ha per metus. Vidutinis medynų skalsumas – 0,74, bonitetas – 1,8, amžius – 54 metai.

III ir IV miškų grupių medynai pagal plotą brandumo grupėmis pasiskirsto taip: jaunuolynai – 38,5 %, pusamžiai – 31,4 %, bręstantys – 10,9 % ir brandūs – 19,2 %.

VĮ Telšių miškų urėdijos miškuose vyrauja normalaus drėgnumo (Š, N hidrotopas – 37,4 %) ir laikinai perteklingo drėgnumo (L hidrotopas – 33,5 %) ir derlingos (c trofotopas – 58,9 %) ir nederlingos (b trofotopas – 23,1 %) – svarbiausios eglynų ir pušynų augavietės. Miškuose dažniausiai aptinkami kiškiakopūstinis (ox – apie 25 %) ir mėlyninis-kiškiakopūstinis (mox – 22 %) miško tipai.

Pagal dirvožemio granulimetrinę sudėtį miškuose vyrauja lengvi mineraliniai dirvožemiai, sudarantys apie 34 % ploto. Rečiau aptinkami mineraliniai dvinariai (lengvi ant sunkių) (per 22 %), sunkūs mineraliniai (apie 20 %) ar organiniai (24 %) dirvožemiai.

Miško ūkinės veiklos 2006–2015 metais analizė

Miško ūkinė veikla (miškininkavimas) apima miško apsaugos, naudojimo, atkūrimo, ugdymo, melioracijos, medžioklėtvarkos ir kitus darbus. Projekte pateikti ir įvertinti medynų rodiklių kiekybiniai (ploto, bendro stiebų ir brandžių medynų tūrio, prieaugio ir kt.) ir kokybiniai (rūšinės sudėties, medynų sveikatingumo, stabilumo ir kt.) pokyčiai dėl projektuotų ir valdytojo iniciatyva įvykdytų miško ūkinių priemonių bei ekonominiai veiklos rezultatai.

Pagal 2005 m. miškotvarkos projektą (valstybinės reikšmės miškams) buvo numatyta kasmet iškirsti po 92,1 tūkst. m³ likvidinės medienos. Nustatytais pagrindiniais kirtimais paruošta mediena turėjo sudaryti apie 74 %, ugdomaisiais – per 11 %, sanitariniais – 13 %, specialiaisiais – 2 %. Pagrindiniais kirtimais paruošta spygliuočių mediena turėjo sudaryti daugiau kaip 57 %, minkštųjų lapuočių – apie 43 %, iš jos drebulių ir baltalksnių – apie 6 %. Neplynaisiais (atvejiniiais, atrankiniais) pagrindiniais kirtimais projektuota iškirsti apie 10 % viso pagrindiniais kirtimais iškertamo medienos kiekio ir per 21 % pagrindiniais kirtimais kertamų medynų ploto. Pagrindiniais kirtimais iš 1 ha mišku apaugusio ploto projektuota iškirsti po 2,4 m³, o visų rūšių kirtimais – po 3,3 m³ likvidinės medienos. Visų rūšių kirtimais projektuota iškirsti apie 59 % einamojo prieaugio (nuo stiebų su žieve medienos).

Per projekto galiojimo laikotarpį (2006–2015 m.) pagrindinių miško kirtimų metinė biržė pagal medienos tūrį iškiršta 90 %, ugdomųjų – per 113 %, sanitarinių – 125 %, specialiųjų – per 222 % projektuotos. Bendra kirtimų apimtis pagal iškirstą likvidinę medieną įvykdyta apie 99 % projektuotos. Pagrindiniais kirtimais iš vieno hektaro medynų iškiršta 2,1 m³, o visų rūšių kirtimais – 3,2 m³ likvidinės medienos. Visų rūšių kirtimais iškiršta per 53 % einamojo prieaugio (nuo stiebų su žieve medienos). Atskiriems vykmečio metams miško naudojimo apimtis buvo peržiūrima ir tvirtinama Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais. Patvirtinta vidutinė metinė apimtis vidutiniškai tik per 1 % mažesnė nei projektuota. Patvirtintos naudojimo apimtys buvo laikomasi.

Neplynuosius pagrindinius (atvejinius, atrankinius) kirtimus VĮ Telšių miškų urėdija vykdė plačiau nei projektuota. Pagal kertamų medynų plotą šie kirtimai sudarė 30 %, o pagal iškirstą medieną – apie 19 %. Didėja ir šių kirtimų efektyvumas. Po atvejinių kirtimų paskutiniųjų atvejų per 84 % ploto susiformavo nauji, savaiminės kilmės medynai, vadinasi – kirtimų tikslas pasiektas.

Miškotvarkos numatyta bendra ugdomųjų kirtimų apimtis pagal šiais kirtimais aprėpiamą plotą įvykdyta (jaunuolynų ugdymo, tuomet šviesinimų ir valymų – per 102 %, retinimo – apie 95 %, einamųjų – apie 107 %). Miško ugdomieji kirtimai atliekami laiku ir kokybiškai. Miškotvarkos lauko darbų metu įvertinta 2715 ha (per penkerius paskutiniuosius metus) ugdytų medynų ugdymo kokybė (patenkinamai, nepatenkinamai). Patenkinamai įvertinta per 99 % ugdyto medynų ploto. Nepatenkinamai atlikti ugdomieji kirtimai tesudaro apie 1 %. 2015 m. inventorizuotas mažas (apie 6 %) nedelsiant ugdytinų medynų plotas. Tai iš dalies rodo, kad ugdomieji kirtimai yra atliekami laiku ir yra tinkamo intensyvumo. Po laiku ir kokybiškai atliktų jaunuolynų ugdymo kirtimų (apie 48 %, retinimo – apie 42 % ploto) tikslinės medžių rūšys, įeinančios į medynų rūšinę sudėtį, sudaro 60 proc. (6 koeficientus) ir daugiau, t. y. pagerėjo medynų rūšinė sudėtis.

Želdinant atkurta apie 60 % (projektuota – per 69 %) biržių, miškas savaime atsikūrė daugiau kaip 19 proc. buvusių kirtaviečių. Miško želdinimu atkurtoose plotuose vyrauja želdintos medžių rūšys, sudarančios per 99 % ploto. Iš 470 ha mišku savaime atsikūrusių kirtaviečių, apie 82 % ploto

atželė minkštaisiais lapuočiais, daugiausia (per 75 %) juodalksnynais ir beržynais, ir tik apie 7 % – drebulynais ir baltalksnynais. Želimą šiomis rūšimis lėmė augavietės (derlingumas, užmirkimas ir pelkėtumas).

Miškotvarkos metu inventorizuota 2421 ha paskutiniojo vykmečio želdinių. Pagal želdinių būklę (kokybę) geri želdiniai sudaro – 86,6 proc., patenkinami – 13,4 %. Mišrūs spygliuočių-lapuočių ar lapuočių-spygliuočių želdiniai sudaro daugiau kaip 32 %.

Svarbesni miškininkavimo rezultatai, miško rodiklių pokyčiai ir išvados:

- dėl bendrosios miškų ūkio politikos ir konkrečios VĮ Telšių miškų urėdijos veiklos, per vykmetį reikšmingai – 1046 ha – per 3 % – padidėjo miško žemės plotas (medynų – 523 ha – apie 2 %), atitinkamai sumažėjo ne miško žemės plotas;
- VĮ Telšių miškų urėdijos teritorijos miškingumas padidėjo nuo 34,5 % (2005 m.) iki 35,0 % (2015 m.);
- stabili VĮ Telšių miškų urėdijos medynų rūšinė sudėtis su pastebima spygliuočių (eglynų) ploto dalies (1,2 %) didėjimo tendencija. Dėl naujų miškų įveisimo, lapuočių kirtaviečių atkūrimo eglėmis ir ąžuolais, ugdomųjų kirtimų įtakos, apie 8 % (975 ha) padidėjo VĮ miškų urėdijos eglynų ir daugiau kaip 14 % (80 ha) ąžuolynų, vienu vertingiausių medynų, plotai. Tačiau dėl tebesitęsiančios uosių džiūties, daugiau kaip 65 % (75 ha) sumažėjo miškų urėdijos valdomas jų plotas. Nuosekliai ir kryptingai miškininkaujant daugiau kaip 13 % sumažėjo baltalksnynų ir per 10 % – drebulynų plotai;
- artima optimaliai III–IV miškų grupių medynų amžiaus klasių struktūra. Dėl intensyvaus naujų miškų įveisimo apie 3 % padidėjo jaunuolynų, o dėl nedidelio pagrindinio naudojimo 1 % – ir brandžių medynų plotai, todėl medynų amžiaus klasių struktūra kiek pablogėjo, lyginant su buvusiu 2005 metais;
- vidutinis medynų amžius, labiausiai priklausantis nuo naujų miškų įveisimo apimties ir pagrindinių kirtimų intensyvumo, padidėjo dviem metais (nuo 52 m. iki 54 m.);
- didėja medynų našumas. Dėl didelio medienos prieaugio, sąlygojamo rūšinės sudėties ir tankumo reguliavimo ugdomųjų kirtimų amžiuje, saikingų sanitarinių kirtimų ir objektyvesnės apskaitos, 1 ha nustatytas 36 m³ didesnis vidutinis stiebų medienos su žieve tūris. Brandžių medynų tūrio didėjimo tempas buvo dar spartesnis. Brandžių medynų tūris 1 ha – vienas svarbesnių miškininkavimo kokybės rodiklių – 2015 m. nustatytas 55 m³ didesnis nei 2005 m. (padidėjo nuo 264 m³/ha iki 319 m³/ha). Bendras medynų tūris per vykmetį padidėjo 1280,8 tūkst. m³. Tai rodo, kad dabartinė medynų formavimo sistema užtikrina pakankamą medynų tvarumą ir tūrio prieaugio kaupimą brandai;
- kasmet VĮ miškų urėdijos miškų hektare priauga 7,29 m³ stiebų (su žieve) medienos. Didžiausiu medžių stiebų tūrio prieaugiu urėdijos miškuose pasižymi eglynai (8,12 m³/ha) ir drebulynai (po 8,08 m³/ha);
- pagerėjus želdinimo ir želdinių priežiūros darbų kokybei, žymiai pagerėjo vykmečio želdinių būklė: geri želdiniai sudaro apie 87 %, patenkinami – per 13 % (2005 m. geri želdiniai sudarė tik per 46 %, patenkinami – 49 %, blogi ir žuvę – apie 5 %);
- III–IVA grupių miškuose yra susikaupęs 460 ha (2,2 %, arba per 10 % brandžių medynų) perbrendusių medynų plotas, daugiausia beržynų (34 %), drebulynų (22 %) ir juodalksnynų (12 %), kurių tolimesnis laikymas dėl medienos kokybės blogėjimo, medynų tvarumo mažėjimo ir medienos tūrio prieaugio nuostolio yra netikslingas ir nuostolingas;
- gera miškų sanitarinė būklė, vykdytos sanitarinės apsaugos priemonės vertinamos teigiamai. II–IVA grupių miškuose inventorizuoti sausuoliai ir virtėliai sudaro 0,3 % viso žalių medžių tūrio, arba 0,6 m³ medynų hektarui;
- toliau plėtojama miško sėklinė bazė. Per praėjusį dešimtmetį įveistos R kategorijos (kokybės reikalavimus atitinkančios) paprastosios eglės ir juodalksnio sėklinės plantacijos bei juodalksnio ir įvairių tuopų bandomieji želdiniai;
- VĮ Telšių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomuose miškuose vystoma rekreacinė infrastruktūra – įrengtos 6-ios stovyklavietės, 8-ios poilsiavietės, 8-ios atokvėpio vietos, 3 pažintiniai-rekreaciniai takai, 3 automobilių stovėjimo aikštelės, dvi apžvalgos aikštelės, pažintinis kompleksas ir kiti

objektai. VI miškų urėdija aktyviai dalyvauja aplinkosaugos renginiuose, organizuoja miškasodžio talkas, globoja jaunuosius miško bičiulius;

- VI Telšių miškų urėdijos miškai sertifikuoti 2003 m., resertifikuoti 2008 ir 2014 m. Gautas FSC sertifikatas garantuoja, kad VI miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškuose miškininkaujama prisilaikant nacionalinių teisės aktų ir tarptautinių reikalavimų, išsaugojant ir gausinant miško išteklius visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais, suderinus ekonomines, ekologines ir socialines miško funkcijas.

Didelis briedžių ir elnių tankumas praėjusio amžiaus VII–IX dešimtmečiais padarė didelę žalą pušų jaunuolynams, eglynams. Tai rodo mažas III–V amžiaus klasių pušynų plotas, sumažėjęs eglynų stabilumas, sumažėjusios neplūnyjū kirtimų vykdymo galimybės (dėl pažeisto II eglų ardo). Esama briedžių, tauriųjų elnių ir stirnų gausa sąlyginiais elniais (pagal preliminarų žvėrių skaičių) 2,3 karto viršija apskaičiuotą teritorijos talpą.

Miško ūkinių priemonių projektas ateinančiam dešimtmečiui

Ūkinių priemonių projektavimas vykdytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymu, Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodika, Miško kirtimų taisyklėmis, Miško sanitarinės apsaugos taisyklėmis ir kitais teisės aktais.

Projektavimo tikslas yra parengti ir pagrįsti sprendimus dėl ilgalaikių valdos tikslų, kurie turi garantuoti visų miško funkcijų užtikrinimą bei tvarų ir subalansuotą miškų ūkį. Svarbiausi ilgalaikiai tikslai miško valdos mastu yra optimalios miško funkcinės struktūros, miško rūšinės sudėties, miško amžiaus ir erdvinės struktūros palaikymas, visų miško funkcijų užtikrinimas bei tvaraus ir subalansuoto miško ūkio garantavimas. Ūkinė veikla saugomose teritorijose projektuota griežtai laikantis visų šių veiklą reglamentuojančių dokumentų, nedarant neigiamos įtakos saugomiems kompleksams.

Visų rūšių miško kirtimais kasmet projektuojama iškirsti vidutiniškai po 97,7 tūkst. m³ likvidinės medienos. Pagrindiniais kirtimais projektuojama iškirsti apie 73 %, ugdomaisiais – 16 %, sanitariniais – 9 %, specialiaisiais – daugiau kaip 2 % likvidinės medienos. Iš 1 ha mišku apaugusio ploto II–IVA grupių miškuose projektuojama iškirsti po 4,35 m³ stiebų (3,37 m³ likvidinės) medienos. Stiebų su žieve medienos tūrio prieaugio naudojimas sudarys per 59 %. Kasmet miško kirtimais bus apimama 3,2 % minėtų grupių medynų ploto.

Vykmečiui projektuojama metinė kirtimų apimtis

Kirtimų rūšis	Metinė apimtis							
	Plotas, ha	tūris, tūkst. m ³		likvidinės medienos proc. nuo bendro tūrio	iškertama likvidinė mediena iš 1 ha, m ³	iškertama likvidinė mediena, tūkst. m ³ , pagal miškų grupes		
		stiebų	likvidinis			II	III	IV
Pagrindiniai kirtimai	267	85,2	71,0	83	266		9,3	61,7
Ugdomieji kirtimai, iš viso	664	26,0	15,5	60	23	2,8	2,5	10,2
- jaunuolynų ugdymas	324	7,4	0,8	11	2	0,1	0,1	0,6
- retinimai	165	7,2	5,2	72	31	0,6	0,8	3,8
- einamieji kirtimai	175	11,4	9,5	83	54	2,1	1,6	5,8
Sanitariniai kirtimai	x	10,9	8,7	80	x	1,7	1,4	5,6
Specialieji kirtimai	x	4,2	2,5	60	x	0,7	0,5	1,3
Iš viso	931	126,3	97,7	77	105	5,2	13,7	78,8

Ekologiniu požiūriu energetinėms reikmėms kasmet galėtų būti panaudota apie 27,8 tūkst. m³ medienos su žieve, iš jos daugiau kaip 66 %, – iškirstos miško pagrindiniais ir apie 34 % – ugdomaisiais kirtimais, tačiau ne visas šis kiekis gali būti racionaliai pagamintas ekonominiu požiūriu. Pagrindinę energetinės medienos biomasę sudarytų šakos (apie 40 %) ir malkos (per 26 %).

Projektuojama metinė miško želdinimo apimtis pirmajam penkmečiui sudarys 168,0 ha (56 %), žėlimo – 131,2 ha (per 43 %), mišraus atkūrimo – 1,8 ha (0,4 %). Antrajam vykmečio penkmečiui miško atkūrimo apimtis bus patikslinta suprojektavus biržes 2022–2026 metams. Mišrūs spygliuočių-lapuočių ir atvirksčiai – lapuočių-spygliuočių želdiniai sudarys apie 40 %, iš jų ažuolų-eglių – 5 %.

Miško naudojimo rodikliai pagal miškų grupes

Rodikliai	Bendri	Miškų grupė		
		II	III	IV
1. Iškertama mediena iš 1 ha mišku apaugusio ploto, m ³ :				
- stiebų su žieve	4,35	1,2	3,67	5,59
- likvidinė	3,37	0,97	2,83	3,41
iš jos pagrindiniais kirtimais (stiebų su žieve mediena)	2,94		2,32	4,10
2. Tarpinio naudojimo proc. nuo iškertamos stiebų su žieve medienos	32,5	100,0	36,8	39,0
iš jo ugdomaisiais kirtimais	20,6	54,2	21,8	17,9
3. Einamojo prieaugio naudojimas	59,3	16,5	50,3	76,7
4. Miško naudojimo proc. nuo bendro medynų tūrio	1,9	0,6	1,7	2,5

Miškai pagal gamtinį degumą suskirstyti į 3 degumo klases: 1 (didelio) – 36 %, 2 (vidutinio) – 33 %, 3 (mažo) – 31 %. VĮ Telšių miškų urėdijos tiesiogiai valdomi miškai yra vidutinio gamtinio degumo, vidutinė degumo klasė – 2,2. Priešgaisrinių priemonių planas parengtas visiems VĮ Telšių miškų urėdijos teritorijoje esantiems miškams.

Visa VĮ Telšių miškų urėdijos teritorija suskirstyta į medžioklės plotų vienetus. Medžioklės plotuose, vadovaujantis normatyvais, nustatyta leistina žvėrių gausa, suprojektuotos biotechninės priemonės. VĮ miškų urėdijos miškuose rekomenduojama laikyti 36 briedžius, 743 tauriuosius elnius, 860 stirnų ir 1137 šernus.

Parengtame VĮ Telšių miškų urėdijos gamtosaugos priemonių plane yra apibūdintas ekologinis kraštovaizdžio potencialas, aprašytos saugomos teritorijos ir objektai, miškų urėdijos įsipareigojimu saugomi bei naujai inventorizuoti ekologiniu požiūriu vertingi miško plotai, pateiktos suprojektuotos gamtosaugos ūkinės priemonės miškuose, parodytos Gamtotvarkos planuose numatytos projektuojamos tvarkymo priemonės. Miškų urėdijai parengtas VĮ Telšių miškų urėdijos gamtosauginių priemonių schema M 1: 50 000, girininkijoms – gamtosauginių priemonių planai M 1: 20 000.

VĮ Telšių miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškų rekreacinio sutvarkymo projekte pateikta bendra teritorijos apžvalga (rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasas, svarbiausios lankytinos vietovės, teritorinių rekreacinių kompleksų charakteristika, kultūros ir gamtos vertybių apžvalga), esamo rekreacinio potencialo analizė ir projektuojama rekreacijos teritorinė sistema (projektuojami objektai, kraštovaizdžio tvarkymo darbai, rekreacinės infrastruktūros aptarnavimas, kapitalinis remontas ir atnaujinimas). Parengta VĮ Telšių miškų urėdijos rekreacinio planavimo schema M 1: 50 000.

Baigiamojoje projekto dalyje pateiktas projektinių sprendinių ekonominis, ekologinis ir socialinis vertinimas.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas vadovaujantis tvaraus ir subalansuoto miško ūkio principais, atsižvelgiant į ekologines, ekonomines, socialines miškų funkcijas bei visuomenės reikmes. Suprojektuotos miškų ūkinės priemonės turėtų užtikrinti tausojantį, daugiataklį miško naudojimą, palaikantį miško ekosistemų stabilumą, esamų gamtos ir kultūros vertybių bei biologinės įvairovės išsaugojimą ir ekonominę naudą.

Vidmantas Dičkalnis, VĮ Telšių miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projekto vadovas